

Český strakatý skot: zaměřeno na kvalitu

Czech Fleckvieh: focused on quality

Josef Kučera, Pavel Král

Svaz chovatelů českého strakatého skotu

Summary

Results of milk in the control year 2004/2005 by Czech Fleckvieh: 157 788 closed lactations in the milk control method A4: 5 989 kg milk, 3,42% proteins, 205 kg proteins, 4,09% fat, the average age at the first calving: 29 months and 1 day, the average calving interval 400 days. More attention has been focused on milk duality and the kappa-casein genotype in Fleckvieh population.

Úvod

Český strakatý skot je v domácí dojené populaci zastoupen 49 % a s celkovým početním stavem 174 000 krav zapsaných v plemenné knize patří česká populace mezi 4 největší v Evropě. V České republice, Rakousku, Francii a SRN je chováno téměř 75 % všech krav, registrovaných v plemenných knihách kombinovaného skotu.

V uplynulém kontrolním roce 2004/05 bylo dosaženo meziročního nárůstu užitkovosti, který je srovnatelný s okolními státy a bylo tak dosaženo průměrné užitkovosti 5 989 kg mléka na dojnici zapsanou v plemenné knize. Meziroční nárůst i dosažená úroveň mléčné užitkovosti nás posunují na přední místa v rámci evropské strakaté populace.

V poslední době je stále větší pozornost věnována také kvalitativním ukazatelům kravského mléka – nejenom z pohledu producenta a zpracovatele, ale i z pohledu šlechtitelského. Z prací Buchbergera (2002, 2003), který porovnával technologické vlastnosti mléka tří plemen: Fleckvieh, Braunvieh a Holštýn lze vyvodit následující závěry: mléko plemene Fleckvieh zaujímá u většiny těchto ukazatelů střed mezi Braunvieh a holštýnským plemenem. U kritérií jako „doba srážení“ a „hmota sraženiny“ je zřejmá převaha plemen strakatého skotu nad plemenem Holštýnským. Důvodem je výhodnější obsah bílkovin, především pak zastoupení kaseinu a jeho frakcí. Vyšší obsah laktózy i vápníku (122,5 mg/100 ml) oproti 115,1 mg/100 ml u Holštýnského skotu působí pozitivně na vlastnosti srážení mléka plemene Fleckvieh.

Velmi důležitou složkou mléka je pro zpracovatele sýrů především zastoupení kaseinu v mléce. V České republice jsou prováděny některé rutinní analýzy pro stanovení genotypu býků pro kappa kasein. Hřeben a Bucek (2005) prezentovali výsledky analýz laboratoře imunogenetiky Českomoravské společnosti chovatelů na genotyp kappa kaseinu u býků českého strakatého a holštýnského plemene. V období let 1994 až 1998 se genotypování provádělo u všech býků vybraných k opakovanému

nasazení v populacích plemene českého strakatého a holštýnského plemene, proto se předpokládá zvýšený zájem o býky genotypu BB. Řada odborných prací potvrzuje, že s jednostranným šlechtěním na mléčnou užitkovost klesá frekvence genotypu BB v populaci. Stanovení genotypu pro kapka kasein není součástí selekčních kritérií u našich dojených plemen, a proto by bylo vhodné rozšířit jeho stanovení u býků, o které je zájem a působí delší dobu v populaci. U otců býků by měl být znám genotyp dříve než jsou použiti k produkci synů. Především býci genotypu AE a EE by neměli být s přihlédnutím k dříve zmiňovaným okolnostem využíváni ve šlechtění.

V grafu 1 jsou uvedeny výsledky rozborů laboratoře imunogenetiky ČMSCH, a.s. na stanovení genotypu kapka kaseinu u býků českého strakatého (192 případů) a holštýnského plemene (182 případů). Z grafů je patrný vyšší podíl genotypu AA u holštýnského plemene (63,2 %) v porovnání s českým strakatým plemenem (43,2 %). Výraznější rozdíl mezi oběma plemeny byl rovněž vykázan u genotypu AB (47,4 % u plemene českého strakatého a 30,2 % u plemene holštýnského) a u genotypu BB (7,3 % u plemene českého strakatého a 3,3 % u plemene holštýnského).

